

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος στα παιδιά

- Αν ένα παιδί ζει μ' επικρίσεις, μαθαίνει να καταδικάζει.
- Αν ένα παιδί ζει μέσα στην εχθρικότητα, μαθαίνει να φιλονικεί.
- Αν ένα παιδί ζει με την κοροϊδία, μαθαίνει να είναι δειλό.
- Αν ένα παιδί ζει με το φόβο, μαθαίνει να είναι ανήσυχο και φοβισμένο.
- Αν ένα παιδί ζει με την ντροπή, μαθαίνει να νιώθει ένοχο.
- Αν ένα παιδί ζει με την ανοχή, μαθαίνει να είναι καρτερικό.

- Αν ένα παιδί ζει με την ενθάρρυνση, μαθαίνει να έχει αυτοπεποίθηση.
- Αν ένα παιδί ζει μέσα στην αποδοχή, μαθαίνει ν' αγαπά.
- Αν ένα παιδί ζει με την επιδοκιμασία, μαθαίνει ότι είναι καλό να έχει στη ζωή του ένα σκοπό.
- Αν ένα παιδί ζει μέσα στην τιμιότητα, μαθαίνει ποια είναι η αλήθεια.
- Αν ένα παιδί ζει με δίκαια μεταχείριση, μαθαίνει τη δικαιοσύνη.

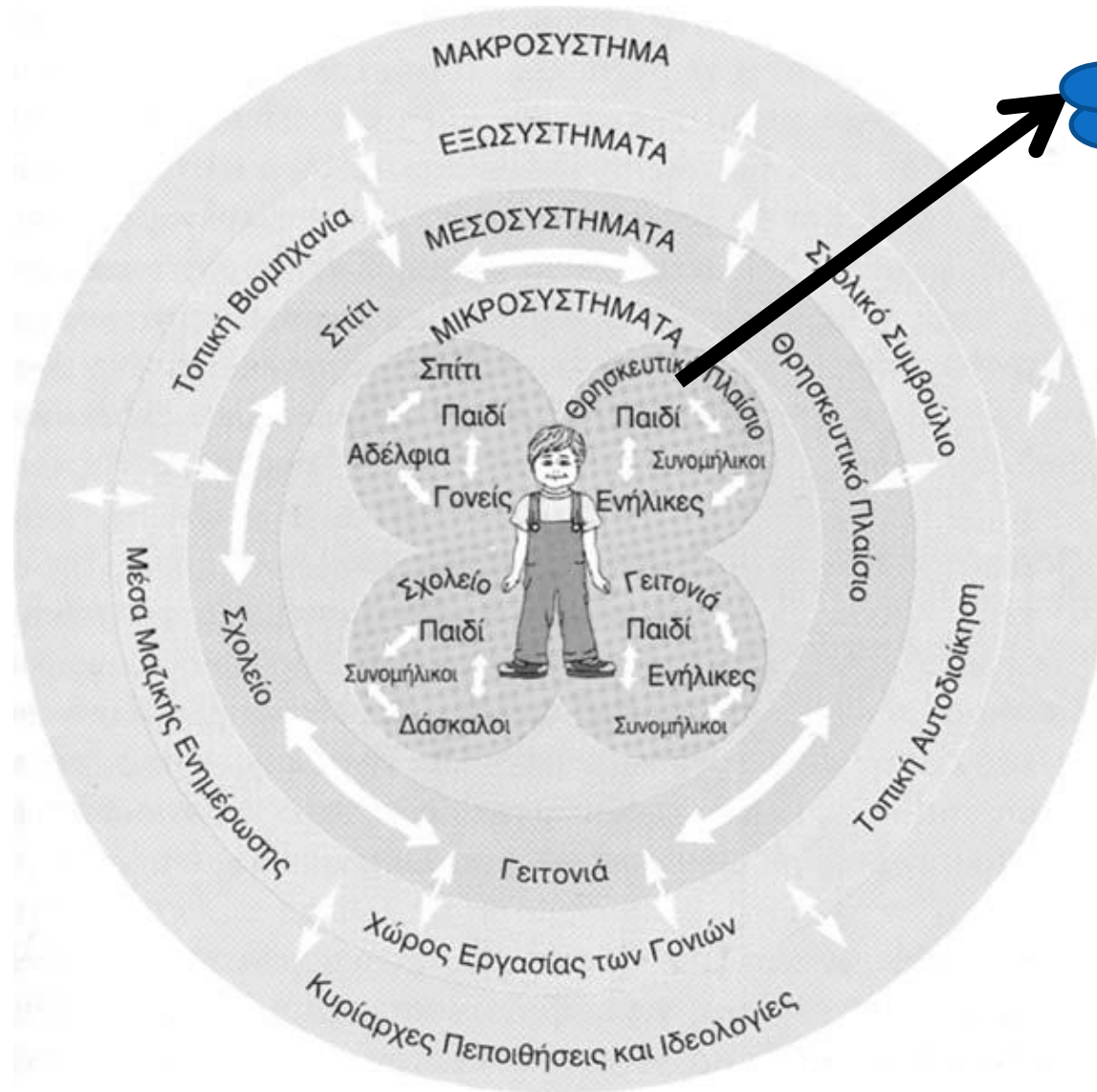
- Αν ένα παιδί ζει μέσα σε ασφάλεια, μαθαίνει να εμπιστεύεται τον εαυτό του και το περιβάλλον του.
- Αν ένα παιδί ζει μέσα στη φιλικότητα, μαθαίνει ότι ο κόσμος είναι όμορφος για να ζει κανείς, ν' αγαπά και ν' αγαπιέται.

Από το βιβλίο:

«Πέτα Μακριά Το Ραβδί Σου-Πειθαρχία χωρίς δάκρυα»
των Ρούντολφ Ντράικωρς & Περλ Κάσελ

Η οικογένεια είναι ένα δυναμικό σύνολο όπου τα μέλη της (γονείς, αδέρφια, άλλοι, όπως στην περίπτωση της εκτεταμένης οικογένειας) συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις αλληλεξάρτησης και είναι αυτές οι αλληλεπιδράσεις που σχετίζονται συνολικά με την ανάπτυξη του παιδιού. Έτσι, η οικογένεια αντιμετωπίζεται συχνά ως ένα σύστημα, μέρος του οποίου είναι και το αναπτυσσόμενο άτομο, το οποίο δέχεται αλλά και ασκεί επιδράσεις.

Το μοντέλο του Bronfenbrenner

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Λειτουργίες της οικογένειας σε σχέση με το παιδί

Η οικογένεια, παραδοσιακά, επιτελεί μια πληθώρα ποικίλων δράσεων και λειτουργιών, οι οποίες ασκούν άμεσα ή έμμεση επίδραση στο παιδί από τη γέννησή του μέχρι τουλάχιστον, το τέλος της ανάπτυξης (16^ο– 18^ο έτος). Οι λειτουργίες αυτές, συνοπτικά, είναι οι εξής:

A) Παροχή υλικών αγαθών-Ικανοποίηση βιολογικών αναγκών του παιδιού. Πρόκειται για μια «υπηρεσία» της οικογένειας που η σημασία της είναι αυτονόητη και χρονικά εκτείνεται από τη γέννηση μέχρι τη στιγμή που το αναπτυσσόμενο άτομο ανεξαρτητοποιείται και μπορεί να υποστηρίξει υλικά τον εαυτό του.

B) Συναισθηματική στήριξη. Η ικανοποίηση των βιολογικών αναγκών είναι αποτελεσματικότερη όταν γίνεται σε ένα συναισθηματικά θερμό κλίμα για το παιδί, σε ένα κλίμα όπου το παιδί νοιώθει ότι το αγαπούν, το φροντίζουν και το αποδέχονται. Στο λογικό επιχείρημα που μπορεί να αντιτείνει κανείς, ότι δηλαδή όλα τα παιδιά ζουν σε ένα θετικό κλίμα αποδοχής και στοργής, αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι το εξής: η στοργή που όλοι οι γονείς νοιώθουν για τα παιδιά τους πρέπει να «μεταφράζεται» σε πράξεις, να είναι «εκδηλούμενη» στοργή.

Γ) Μια άλλη λειτουργία της οικογένειας είναι ότι συμβάλλει στο να δημιουργήσει το παιδί της «αίσθηση του ανήκειν». Με άλλα λόγια, η οικογένεια, με την ικανοποίηση των βιολογικών και συναισθηματικών αναγκών του παιδιού, αλλά και τους δεσμούς που καλλιεργεί μεταξύ των μελών της, θέτει τα όρια μέσα στα οποία το παιδί νοιώθει ασφαλές ως μέλος μιας ομάδας με την οποία μοιράζεται σκοπούς και αξίες.

Δ) Η ανάπτυξη των νοητικών/γλωσσικών ικανοτήτων του παιδιού είναι μια άλλη σημαντική λειτουργία της οικογένειας. Η οικογένεια μπορεί να δημιουργήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την νοητική ανάπτυξη του παιδιού με την παροχή πνευματικών ερεθισμάτων.

Ε) Στο πλαίσιο της οικογένειας, το παιδί «διδάσκεται» να συμβιώνει με άλλα πρόσωπα, να αντιλαμβάνεται τα συναισθήματα και τις ανάγκες των άλλων, μαθαίνει, με άλλα λόγια, και αναπτύσσει τρόπους χειρισμού καταστάσεων στις οποίες εμπλέκονται και οι άλλοι, δηλαδή αποκτά διαπροσωπικές δεξιότητες.

ΣΤ) Με την κοινωνικοποίηση το αναπτυσσόμενο άτομο ουσιαστικά μαθαίνει τον κόσμο γύρω του από άποψη νοητική/γλωσσική, συναισθηματική, ψυχοκοινωνική (διαπροσωπικές σχέσεις), ενστερνίζεται βαθμιαία στάσεις και αξίες προς σημαντικά πράγματα στη ζωή του και υιοθετεί σταδιακά κανόνες συμπεριφοράς συμβατούς με τη συμμετοχή του στην ομάδα. Το πλέον πρόσφορα πρότυπα για το παιδί αποτελούν οι γονείς του. Είναι τα πρόσωπα που είναι εγγύτερα προς αυτό και τα οποία το παιδί θεωρεί ότι μπορεί να μιμείται.

Ο Ιδιωτικός και Κοινωνικός Χαρακτήρας της Οικογένειας

Η οικογένεια είναι η βιολογική - κοινωνική - ψυχολογική ομάδα που αποτελείται από τους δύο γονείς με τα ανήλικα - ανύπαντρα παιδιά τους, άσχετα αν αυτά είναι βιολογικά δικά τους ή είναι υιοθετημένα. Είναι μία κοινωνικο-ψυχολογική ομάδα με όλα τα χαρακτηριστικά κάθε ομάδας, αποτελεί όμως πρωτογενή ομάδα η οποία δεν μπορεί να αντικατασταθεί από καμιά άλλη.

Παράμετροι προσωπικότητας και
συμπεριφοράς των γονέων που
επηρεάζουν την ηθική ανάπτυξη και
αγωγή των παιδιών:

Α. Η συναισθηματική ατμόσφαιρα μέσα στην οποία ζει και μεγαλώνει το παιδί συμβάλλει αποφασιστικά στην ηθική του ανάπτυξη και αγωγή. Όταν οι δεσμοί αγάπης μεταξύ των παιδιών και των γονέων είναι ισχυροί τότε η ηθική ανάπτυξη των παιδιών παρουσιάζεται ευκολότερη και συστηματικότερη. Η απουσία του ενός γονέα ή η παρουσία ενός τρίτου προσώπου στην οικογενειακή εστία έχει ως αποτέλεσμα τη δυσκολία προσκόλλησης του παιδιού στο γονέα του.

Β. Όταν το παιδί αισθάνεται ότι οι γονείς ανταποκρίνονται στα καθήκοντα τους ως γονείς τότε νοιώθει μία ασφάλεια αλλά και μία εσωτερική ικανοποίηση. Τα παιδιά έχουν ανάγκη να αισθάνονται ότι δεν είναι παραμελημένα από τους γονείς τους παρόλο το εξαντλητικό πρόγραμμα εργασίας που έχουν οι σύγχρονοι γονείς. Τα παιδιά των οποίων οι γονείς ανταποκρίνονται στις επιθυμίες αλλά και στις ανάγκες τους παρουσιάζουν ομαλότερη και ταχύτερη ανάπτυξη, ασφαλή προσκόλληση, συναισθηματική ισορροπία και ηθικότητα.

Γ. Τα παιδιά δεν ακολουθούν πάντα τις νουθεσίες και συμβουλές των γονέων. Οι γονείς για να αποφύγουν τις παρεκτροπές των παιδιών οφείλουν να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά των παιδιών. Τα παιδιά οφείλουν να γνωρίζουν εκ των προτέρων ποιες πράξεις τους είναι αποδεκτές και ποιες όχι. Η σωστή και εκ των προτέρων ρύθμιση της συμπεριφοράς των παιδιών από τους γονείς λειτουργεί αποτρεπτικά στην τέλεση αξιόποινων πράξεων αφού τα παιδιά γνωρίζουν τα όρια μέσα στα οποία επιτρέπεται να κινηθούν.

Ανατροφή του παιδιού:

Μορφές γονεϊκής συμπεριφοράς

A. Δημοκρατικοί ή διαλεκτικοί γονείς. Είναι οι γονείς που ασκούν έλεγχο αλλά και έχουν απαιτήσεις/προσδοκίες από τα παιδιά τους για ώριμη συμπεριφορά. Συγχρόνως είναι συναισθηματικά θερμοί, παίρνουν υπόψη τους τις απόψεις του παιδιού και είναι ευαίσθητοι στις ανάγκες του. Επίσης, παίρνουν αποφάσεις μετά από συζήτηση και αναγνωρίζουν δικαιώματα και στο παιδί να συμμετέχει στη σχετική διαδικασία.

B. Αυταρχικοί γονείς. Οι αυταρχικοί γονείς ασκούν, επίσης, έλεγχο και έχουν απαιτήσεις, αλλά διαφέρουν από τους διαλεκτικούς στο ότι θέτουν ως πρώτη προτεραιότητα την υπακοή και συμμόρφωση του παιδιού χωρίς να εξηγούν γιατί ζητούν κάτι και χωρίς να του επιτρέπουν να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων. Έτσι, η επικοινωνία μεταξύ των δυο μερών είναι ποσοτικά λίγη και ποιοτικά κακή και η χρήση ποινών και περιοριστικών μέτρων είναι συχνή.

Γ. Παραχωρητικοί γονείς. Οι γονείς αυτού του τύπου είναι συναισθηματικά θερμοί και αποδέχονται το παιδί αλλά σπάνια ασκούν έλεγχο ή απαιτούν από το παιδί. Στη λήψη αποφάσεων το εκκρεμές γέρνει περισσότερο προς την πλευρά του παιδιού, αφού οι γονείς δεν επιτρέπουν απλώς τη συμμετοχή του παιδιού, αλλά το αφήνουν να διαμορφώνει σχεδόν μόνο του τις αποφάσεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ουσιαστικά δεν υπάρχουν κανόνες τους οποίους το παιδί πρέπει να τηρήσει, ούτε υποχρεώσεις του έναντι της οικογένειας ή άλλων ατόμων.

Δ. Αδιάφοροι γονείς. Οι γονείς αυτοί συνδυάζουν την απουσία απαιτήσεων (από το παιδί) με την αδιαφορία ή και την απόρριψη του παιδιού. Δείχνουν πολύ απασχολημένοι (με άλλα πράγματα) για να ενδιαφερθούν για το παιδί και καταβάλλουν λίγη ή καθόλου προσπάθεια για την κοινωνικοποίησή του. Το παιδί κρατιέται σε «απόσταση ασφαλείας» ώστε να μην δυσκολεύεται το δικό τους πρόγραμμα.

Ὁ
ΘΕΟΣ
ΕΡΩΝ

Πορφύ
ριος

Άγιος Πορφύριος
Καυσοκαλυβίτης:

«Εκείνο που σώζει και φτιάχνει
καλά παιδιά είναι η ζωή των γονέων
μέσα στο σπίτι. Οι γονείς πρέπει να
δοθούνε στην αγάπη του Θεού.
Πρέπει να γίνουν άγιοι κοντά στα
παιδιά με την πραότητα τους, την
υπομονή τους, την αγάπη τους»

Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας!